

"Атипичните сделки в биоправото и каузата на договорите"

Стоян Ставру

Част от въпросите:

- до къде е възможно различието?
 - анахронизъм ли е каузата?
 - каква трябва да бъде „договорната политика“ на държавата?
 - какво ще се случи
- ... когато престанем да разбираме договорите на другите?*

ПРАВОПОРЯДЪЦИ

Нормативен

- ”публичен” ред;
- централизиран ред;
- съгласуван ред;
- ред-рамка.

Договорен

- ”частен” ред;
- ”локален” ред;
- ”свободен” ред;
- ред-в-рамката.

Нормативно "осиновяване" на частен ред

Негативни критерии

Императивни правила на закона

Добрите нрави

Позитивен критерий

Причина

ДЕФИНИЦИИ

За да бъде волята на страните *„сериозна*, очевидно е, тя трябва да съдържа едно желание насочено към дадена цел, която не може да бъде друга, освен да се постигнат желаните правни последици, а именно последиците на създадените от правната сделка отношения“

(*Бъров, Д.* Учебник по гражданско право с увод в правото. Свищов, 1948, с. 248)

„Типична непосредствена цел, която се преследва с предоставянето на имуществената облага“, желаният със сделката правен резултат: *„здравият разум* показва, че когато едно лице дава или прави нещо другиму, то има предвид нещо. Това „нещо“ го мотивира към действие, това „нещо“ може да гони и някаква по-далечна цел“

(*Таджер, В.* Гражданско право на НРБ. Обща част. Дял II. С., 2001, с. 400-401)

„Съществената, типична, пряка, непосредствена, близка и постоянна цел (резултат), която се преследва със сключването на определен тип сделки. Основанието се разкрива чрез отговора на въпроса *защо* чрез дадена сделка се предоставя имуществена облага, защо се сключва сделката“

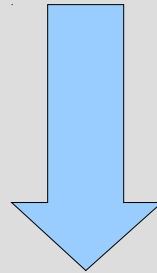
(*Стефанов, Г.* Гражданско право. Обща част. Юридически лица. Сделки. Представителство. Погасителна давност. С., 1995, с. 107)

„Определена степен на съответствие, на житейско сечение и непосредствена връзка между избрания или конструиран от страните (на основание чл. 9 ЗЗД) предмет на престационния договор (с неговите съществени черти....) и онези *правно значими и социално оправдани интереси*, с оглед на чиято защита и удовлетворяване обективното право урежда института на договора, принципа на свободата на договаряне и възмездността (при възмездните договори)“

(*Стефанов, Ст.* Смисъл и приложно поле на изискването за основание на

Причина на договора:

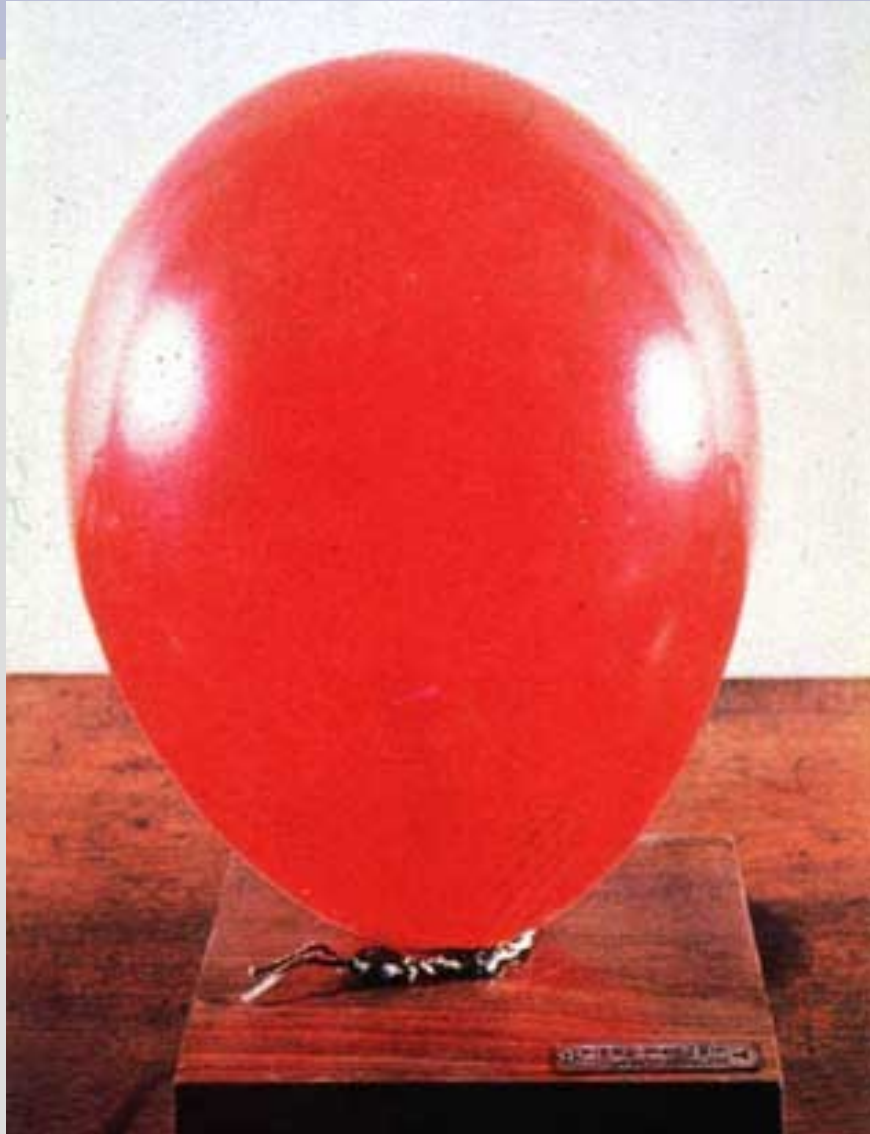
достойният социален интерес, типичният смисъл, която се влага при сключването на един договор и оправдава неговото съществуване

Онова, което дава идентичност и разпознаваемост (постоянство) на договора

като договор от определен вид, като повтарящо се взаимно съгласие, насочено към постигането на разбираем и в този смисъл типичен резултат

Artist's Breath (1960)

- **Художник:** Пиеро Манзони
 - **Експонат:** Балон, съдържащ издишан от художника въздух (20 л/л)
- Брой:** до сега са открити 17 „балона“: девет бели, седем червени и един син

The Artist's Shit (1961)

(хипотезата на „изчезващия смисъл“)

Цена:
£ 97 250

„Капиталистическо“ изкуство?

„Екскрементът вече не се оценява като „нещо в себе си“, а като нещо, което е резултат от социален процес на пакетирание и реконтекстуализация“

Източник:

<http://www.tate.org.uk/context-comment/articles/excremental-value>

Модерните предизвикателства

- *Нарастване на възможностите на хуманната медицина (генетична деградация);*
- *Либерализиране на медицината (депатологизация);*
- *Срещата на либералната медицина с толерантното политическо мнозинство (политическа деморализация)*
- *Технологичното преодоляване на пространството като бариера (дерегулация)*

! квазимедицина
(Ерата на медицинските услуги)

! псевдоздраве
(Дестабилизация на медицинската норма)

! демокрация на малцинствата
(Овластяване на различието)

! аномия
(Конкуриращи се правни пространства)

Търсенето на смисъл като цензура

Теза:

Държавата не трябва да се намесва в договорната свобода, търсейки и констатирайки наличието/липсата на смисъл (типична и разпознаваема от обществото цел) на сделките.

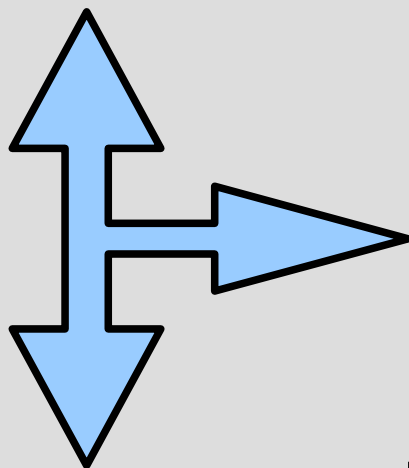
Подобна „цензура“ при договарянето е **несъвместима** с правото на самоопределяне на личността така, както го разбира съвременният либерализъм. Държавата трябва да се отзовава „на всяко повикване“, без да „разпитва“ за кауза (смисъл), по същия начин, по който един търговец обслужва своя клиент.

Приоритет на различието

Приоритет на общността

Въпросът за вредата

Вреда и възпитание?

Кой може да бъде пострадал?

Вреда и ценности?

Реакцията на държавата на договорната атипология

До къде да допуснем „натоварване“
(разсейване, отвлечане) на правораздавателната власт,
явяваща се институционализиран обществен ресурс,
с иррационални и несериозни сделки,
които не се ползват с обществено „разбиране“ и които не
носят обществена „полезност“?

Нормативен
неутралитет

Нормативна
подкрепа

Синдромът на червената шапчица

Право на първо съмнение

Правото на първо съмнение:

- Защо държавата признава и удовлетворява все по-странни, по-ирационални, като че ли безсмислени, някога третирани като патологични претенции на своите граждани?

Защитниците на атипичните сделки:

- За да бъдат хората (наистина) свободни и да се зачитат техните интереси!

Правото на първо (второ) съмнение:

- Защо гражданският оборот признава за валидни, а държавата защитава с легитимна принуда, все по-странни, по-ирационални, като че ли безсмислени, някога третирани като патологични правни сделки?

Защитниците на атипичните сделки:

- Ами, за да могат хората да осъществяват ефективно (наистина) свободата си!

Правото на първо (трето) съмнение:

- А защо в обществата ни все повече политическа власт се предоставя на все по-странни, по-ирационални, като че ли безсмислени, някога третирани като патологични малцинства?

Защитниците на атипичните сделки:

- Ами, защото така трябва да се управлява едно (наистина) демократично общество!

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!